

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بیت

شماره: ۹۸/۲۱۲۶۸۱

تاریخ: ۱۳۹۸/۰۶/۲۶

دارد

پست:

پست:

پست:

- جناب آقای مهدیان، مدیر عامل محترم بانک توسعه تعاون؛
- جناب آقای صالح آبادی، مدیر عامل محترم بانک توسعه صادرات ایران؛
- جناب آقای چقازردی، مدیر عامل محترم بانک سپه؛
- جناب آقای مهری، مدیر عامل محترم بانک صنعت و معدن؛
- جناب آقای خدارحمی، مدیر عامل محترم بانک کشاورزی؛
- جناب آقای رحیمی انارکی، مدیر عامل محترم بانک مسکن؛
- جناب آقای حسینزاده، مدیر عامل محترم بانک ملی ایران؛
- مدیر عامل محترم شرکت دولتی پست بانک؛
- جناب آقای دولت آبادی، مدیر عامل محترم بانک تجارت؛
- جناب آقای سهمانی اصل، مدیر عامل محترم بانک رفاه کارگران؛
- جناب آقای صیدی، مدیر عامل محترم بانک صادرات ایران؛
- جناب آقای بیگلری، مدیر عامل محترم بانک ملت؛
- جناب آقای رسول اف، مدیر عامل محترم بانک آینده؛
- جناب آقای بلگوری، مدیر عامل محترم بانک اقتصاد نوین؛
- جناب آقای ابراهیمی، مدیر عامل محترم بانک انصار؛
- جناب آقای پورسعید، مدیر عامل محترم بانک ایران زمین؛
- جناب آقای پرویزیان، مدیر عامل محترم بانک پارسیان؛
- جناب آقای قاسمی، مدیر عامل محترم بانک پاسارگاد؛
- جناب آقای عسکرزاده، مدیر عامل محترم بانک حکمت ایرانیان؛
- جناب آقای عقیلی کرمانی، مدیر عامل محترم بانک خاورمیانه؛
- جناب آقای قربانی، مدیر عامل محترم بانک دی؛
- مدیر عامل محترم بانک سامان؛
- مدیر عامل محترم بانک سرمایه؛
- جناب آقای پیشرو، مدیر عامل محترم بانک سینا؛
- جناب آقای درخشنده، مدیر عامل محترم بانک شهر؛
- جناب آقای نتاج، مدیر عامل محترم بانک قوامین؛
- جناب آقای تهرانفر، مدیر عامل محترم بانک کارآفرین؛
- جناب آقای خامی، مدیر عامل محترم بانک گردشگری؛
- مدیر عامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا؛
- جناب آقای حسینزاده، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت؛
- جناب آقای اکبری، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران؛
- جناب آقای مطهری مطلق، رئیس محترم هیأت سرپرستی مؤسسه اعتباری توسعه؛
- مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی؛
- جناب آقای جوادی، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری ملل؛
- جناب آقای نظری، رئیس محترم هیأت سرپرستی مؤسسه اعتباری نور؛
- جناب آقای صادقی، رئیس محترم هیأت سرپرستی مؤسسه اعتباری کاسپین؛

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرد، امهال مطالبات یکی از مهم‌ترین اجزای عملیات بانکی محسوب می‌گردد. این مهم در قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی آن نیز به انحاء مختلف از جمله تبصره (۱) ذیل ماده (۱۰) «دستورالعمل اجرایی مشارکت مدنی»، ذکر شده است. لیکن در یک دهه اخیر در قوانین مختلف از جمله قوانین بودجه سنواتی سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۷ و نیز «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (مصوب سال ۱۳۹۴)» موضوع امهال مطالبات غیرجاری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مورد تأکید واقع شده است. با این وجود، یکی از مهم‌ترین دلایل افزایش بی‌رویه مطالبات غیرجاری در یک دهه اخیر، الزام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به امهال مطالبات مزبور بعضاً در قالب تکالیف قانونی یادشده بوده است. گرچه امهال مطالبات غیرجاری در بعضی شرایط می‌تواند فراهم‌کننده فضای مساعدت برای اشخاص و بنگاه‌های اقتصادی دارای مشکل باشد و منجر به تسهیل وصول مطالبات غیرجاری گردد، لیکن عدم استفاده صحیح از ابزار مزبور و رویکرد افراط‌گرایانه در الزام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به امهال مطالبات بنگاه‌های اقتصادی، بدون لحاظ ابعاد مختلف موضوع می‌تواند تبعات منفی را برای شبکه بانکی کشور در پی داشته باشد و نه تنها گشایشی را در زمینه کاهش مطالبات غیرجاری فراهم ننماید، بلکه موجد بی‌نظمی در نحوه برخورد با بدهکاران بانکی باشد و ضمن ایجاد تبعات عدم شفافیت صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، خود نیز موجب افزایش مطالبات غیرجاری گردد.

متأسفانه در شبکه بانکی کشور نسبت به موضوع امهال مطالبات غیرجاری تاکنون رویه واحدی وجود نداشته است. عدم وجود سازوکاری مدون و دقیق که ابعاد شرعی، حقوقی و حسابداری امهال مطالبات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به نحو مطلوب و مناسبی مدنظر قرار و تبیین نماید، موجب تخطی از برخی از ضوابط و مقررات ناظر بر اجرای عقود اسلامی، بروز ملاحظات و دغدغه‌ها در خصوص عدم رعایت قواعد شرعی در امهال مطالبات، بی‌نظمی در نحوه برخورد با بدهکاران بانکی به دلیل فقدان سازوکار امهال، افزایش ریسک حقوقی بانک‌ها، انتقال مطالبات امهالی به طبقه جاری، کاهش ذخایر مطالبات غیرجاری و شناسایی و توزیع سودهای موهوم با امهال می‌گردد. به عبارت دیگر ممکن است در امهال مطالبات غیرجاری، بایدها و نبایدهای ناظر بر قراردادهای پیش‌رو به نحو صحیحی ملحوظ نظر قرار نگیرد و این مهم منجر به تحمیل ریسک‌های حقوقی به شبکه بانکی کشور گردد. علاوه بر این ممکن است شبهاتی در خصوص ضوابط فقهی عقود و مسایلی نظیر طبقه‌بندی، ذخیره‌گیری و شناسایی درآمد ناصحیح و نبود تصویری صحیح از مطالبات غیرجاری به دلیل فقدان وحدت رویه و دستورالعمل مدون در خصوص امهال مطالبات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به وجود آید. از این‌رو، نظام‌مند نمودن فرآیند مزبور، به نحوی که در شرایط اقتصادی کنونی، ضمن مساعدت حداکثری به مشتریان خوش‌نام و خوش‌سابقه شبکه بانکی کشور، از بروز آسیب به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ممانعت به عمل آورده و وحدت رویه را در شبکه بانکی کشور در پی داشته باشد، امری ضروری و انکارناپذیر است. بر همین اساس و بنا بر الزامات یادشده، نظام‌مند نمودن فرآیند مزبور از رهگذر تدوین و ابلاغ دستورالعملی جامع و مانع که در آن ملاحظات شرعی، مقرراتی و حسابداری به نحو مطلوب مدنظر قرار گیرد، در دستور کار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت. بر همین اساس، «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» توسط بانک مرکزی تدوین و با عنایت به ابعاد فقهی آن، پس از تأیید عدم مغایرت آن با شرع انور اسلام پس از چندین جلسه بررسی در شورای فقهی بانک مرکزی، متعاقباً در شورای پول و اعتبار مطرح و در یک‌هزار و دویست و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ به شرح پیوست تصویب گردید.

در «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» تلاش شده است ابعاد مختلف موضوع امهال مطالبات غیرجاری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با تمرکز بر ملاحظات شرعی، حقوقی و مقرراتی حاکم بر عملیات

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بانکی بدون ربا مورد توجه قرار گیرد. انتظار می‌رود با اهتمام به اجرای دقیق تدابیر اعلامی در دستورالعمل مزبور به عنوان ضوابطی منسجم پیرامون امهال مطالبات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، شاهد آثار و فوایدی همچون؛ ایجاد رویه واحد در خصوص انواع روش‌های امهال مطالبات در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، تدقیق در اعمال قضاوت حرفه‌ای، شفاف نمودن راهکارهای امهال مطالبات در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، امکان بهبود قابلیت مقایسه ارقام مندرج در سرفصل حساب‌های مرتبط در بانک‌های مختلف، انعکاس تصویری صحیح و واقعی از وضعیت عملکرد مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، ارتقای شفافیت مالی و جلوگیری از شناسایی و توزیع سودهای موهوم، در نظام بانکی کشور باشیم.

از مهمترین ویژگی‌های دستورالعمل مذکور می‌توان به مواردی نظیر؛ تعریف امهال و انواع روش‌های امهال مطالبات، تدوین سازوکارهای امهال مطالبات به تفکیک عقود مشارکتی و غیرمشارکتی، تعیین حداکثر زمان امهال مطالبات، تعیین مبنای امهال مطالبات، درج احکام مرتبط با شرایط مشتری در امهال مطالبات، درج احکام مرتبط با هر یک از انواع روش‌های امهال مطالبات، تشریح سازوکارهای طبقه‌بندی و ذخیره‌گیری مطالبات امهالی، تبیین فرآیند شناسایی درآمد مطالبات امهالی و همچنین ممنوع بودن اخذ سود یا وجه التزام از محل وجه التزام تأخیر تأدیه دین اشاره نمود.

شایان ذکر است که به استناد ماده (۴) دستورالعمل حاضر که اشعار می‌دارد «امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه در چارچوب سیاست‌های ابلاغی بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد». با نظر داشت به شرایط فعلی شبکه بانکی کشور و محدودیت منابع قرض الحسنه، بدین وسیله اعلام می‌گردد، امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه تا اطلاع ثانوی ممنوع می‌باشد.

خاطر نشان می‌سازد، مؤسسه اعتباری مکلف است در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید، ضوابط و مقررات کلی ناظر بر اعطای تسهیلات بانکی نظیر نرخ سود تسهیلات مصوب شورای پول و اعتبار، روش محاسبه سود و اقساط تسهیلات مبتنی بر عقود مبادله‌ای و مفاد بخشنامه‌های قبلی بانک مرکزی در خصوص تخصیص منابع از جمله بخشنامه شماره ۸۶/مب مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۵، بخشنامه شماره ۱۵۲۱/مب مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۸ و بخشنامه شماره ۹۵/۱۱۶۵۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۴/۱۴ را رعایت نماید.

از این رو خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن بانک /مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. ۴۹۲/۴۴۱۰/حف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی محمد خدایاری

۳۸۱۶

۳۳۱۵-۰۲

رونوشت :

رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار.

_____ قائم مقام محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار.

تهران - بلوار میرداماد - پلاک ۱۹۸ - تلفن: ۳۹۹۵۱ - کد پستی: ۳۳۱۱۱ - فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴ - سایت اینترنتی: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- معاون محترم نظارت بانک مرکزی ، جهت استحضار.
- معاون محترم فناوری های نوین ، جهت استحضار.
- معاون محترم ارزی و عضو هیات عامل ، جهت استحضار.
- دبیر کل محترم بانک مرکزی ، جهت استحضار.
- معاون محترم اقتصادی و عضو هیات عامل ، جهت استحضار.
- معاون محترم حقوقی و امور مجلس ، جهت استحضار.
- معاون محترم اداری و مالی و عضو هیات عامل ، جهت استحضار.
- وزارت امور اقتصادی و دارایی ، جناب آقای دکتر معمارنژاد، معاون محترم امور بانکی، بیمه و نظارت بر شرکت های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، جهت استحضار.
- نهاد ریاست جمهوری ، ریاست محترم دفتر معاونت محترم حقوقی رئیس جمهور، جهت استحضار.
- صندوق توسعه ملی ، جناب آقای دکتر شهیدزاده، ریاست محترم صندوق توسعه ملی، جهت استحضار.
- سازمان بازرسی کل کشور ، هیأت محترم بازرسی مستقر در بانک مرکزی، جهت استحضار.
- دیوان محاسبات کشور ، جناب آقای عاشوری، سرپرست محترم گروه حسابرسی دیوان محاسبات کشور، جهت استحضار.
- سازمان حسابرسی ، جناب آقای بزرگ اصل، مدیر عامل محترم سازمان حسابرسی، جهت استحضار.
- جامعه حسابداران رسمی ایران ، جناب آقای علوی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.
- کانون بانک ها و موسسات اعتباری خصوصی ، جهت استحضار.
- شورای هماهنگی بانکها ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم امور مجلس ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم اقتصادی ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم حسابرسی و ریسک ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم ریالی و نشر ، جهت استحضار.
- رئیس محترم مرکز حراست ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم آموزش و منابع انسانی ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم اجتماعی و رفاهی ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم مهندسی و پشتیبانی ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم بین الملل ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم اعتبارات ، جهت استحضار.
- رئیس محترم سازمان تولید اسکناس و مسکوک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم عملیات و تعهدات ارزی ، جهت استحضار.
- رئیس محترم کارخانه تولید کاغذ اسناد بهادار ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم سیاستها و مقررات ارزی ، جهت استحضار.
- مدیر کل محترم حوزه هیئت عامل ، جهت استحضار.
- مدیر محترم اداره حراست فناوری اطلاعات ، جهت استحضار.

تهران - بلوار میرداماد - پلاک ۱۹۸ - تلفن: ۲۹۹۵۱ - کد پستی: ۳۳۱۱۱ - فاکس: ۷۳۵۶۷۴ - عریضه: ۷۳۵۶۷۴ - اینترنتی: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- ___ مدیر محترم اداره حفاظت فیزیکی و انتظامی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تامین اعتبارات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظام های پرداخت ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره عملیات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره سازمان و روشها ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تطبیق ، جهت استحضار.
- ___ سرپرست محترم اداره اطلاعات بانکی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره باشگاه ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره روابط عمومی ، جهت استحضار و اطلاع رسانی.
- ___ مدیر محترم اداره حفاظت کارکنان ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت استانی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت بر موسسات پولی غیربانکی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مهندسی و ساختمان ، جهت استحضار.
- ___ سرپرست محترم کتابخانه ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مجوزهای بانکی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره دبیرخانه شورای پول و اعتبار و هیئت عامل ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره حسابداری کل و بودجه ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره آمار اقتصادی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تحقیقات و مطالعات آماری ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مطالعات و سازمان های بین المللی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره سیاست ها و مقررات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره حراست بانک ها و موسسات پولی غیر بانکی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره بین الملل ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت ارز ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره ارتباطات، طرح ها و لوایح مجلس ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره دبیرخانه مرکزی و امور اسناد ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره دبیرخانه هیات مرکزی گزینش بانک ها ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره بررسی های حقوقی ، جهت استحضار.
- ___ سرپرست محترم اداره مهندسی نرم افزار ، جهت استحضار.
- ___ رئیس دایره مکاتبات طبقه بندی شده مرکز حراست ، جهت استحضار.
- ___ رئیس محترم هسته گزینش ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره حراست ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره ریسک ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره حساب های اقتصادی ، جهت استحضار.

باز مرزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی

نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری

مرداد ماه ۱۳۹۸

«بسمه تعالی»

به استناد بند (ب) ماده (۱۱) و بند (ج) ماده (۳۳) قانون پولی و بانکی کشور و با رعایت مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نیز با هدف ایجاد وحدت رویه در خصوص نحوه امهال مطالبات غیرجاری شبکه بانکی کشور، جلوگیری از شناسایی سود موهوم و نیز ارتقای کیفیت دارایی‌های مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر استفاده می‌شوند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛
- ۳-۱- مطالبات: طلب مؤسسه اعتباری از مشتری اعم از ریالی و ارزی حسب مورد بابت اصل، سود/فواید مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین/خسارات و هزینه‌های مترتبه ناشی از اعطای تسهیلات، ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها؛
- ۴-۱- امهال: توافق مؤسسه اعتباری با مشتری به منظور اعطای مهلت بیشتر برای بازپرداخت، با ترتیباتی متفاوت از قرارداد اولیه. تقسیط مجدد، تمدید، تجدید، تبدیل قرارداد و نظایر آن به تشخیص بانک مرکزی از مصادیق امهال محسوب می‌گردد؛
- ۵-۱- مطالبات امهالی: آن گروه از مطالبات که در چارچوب عقود مصرح در موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور امهال می‌گردد؛
- ۶-۱- مطالبات غیرجاری: مطالبات مؤسسه اعتباری که در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌ها در یکی از طبقات سررسید گذشته، معوق و یا مشکوک‌الوصول قرار می‌گیرد؛
- ۷-۱- مشتری: شخص حقیقی یا حقوقی که بابت اعطای تسهیلات، ارائه خدمات، خسارات و هزینه‌های مترتبه و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها به مؤسسه اعتباری بدهی دارد؛
- ۸-۱- تقسیط مجدد: وصول مطالبات مؤسسه اعتباری از مشتری در قالب اقساط مشخص جدید در ادامه قرارداد فعلی؛

- ۹-۱- تمدید قرارداد: افزایش مدت زمان اجرای مفاد قرارداد فعلی که موضوع آن به اتمام نرسیده است با توافق مؤسسه اعتباری و مشتری؛
- ۱۰-۱- تجدید قرارداد: فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد نسبت به موضوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری؛
- ۱۱-۱- تبدیل قرارداد: فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و امهال طبق یکی از حالات زیر:
- الف) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به همان موضوع قرارداد؛
- ب) انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛
- ج) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛
- ۱۲-۱- وجه التزام تأخیر تأدیه دین: وجوهی است که مشتری موظف است در صورت عدم ایفای به موقع تعهدات خود در قبال مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار پرداخت نماید.
- ماده ۲-** مؤسسه اعتباری می تواند بنا به درخواست مشتری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره خود صرفاً مطالباتی را که تمام یا بخشی از آن غیر جاری شده است، برای یکبار و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.
- تبصره ۱-** امهال مطالبات ناشی از عقود مشارکتی از طریق تمدید قرارداد، قبل و پس از سررسید قرارداد امکان پذیر می باشد.
- تبصره ۲-** امهال مطالبات ناشی از ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت ها و وقوع رویدادها، از زمان پرداخت/ایجاد مطالبات مؤسسه اعتباری امکان پذیر می باشد.
- تبصره ۳-** مؤسسه اعتباری می تواند با تصویب هیأت مدیره، تسهیلات امهالی را صرفاً برای یکبار دیگر و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.
- ماده ۳-** امهال مطالبات توسط مؤسسه اعتباری جز در موارد قانونی صرفاً برای مشتریانی امکان پذیر است که به تشخیص مؤسسه اعتباری و بر مبنای اعتبارسنجی انجام شده، مطالبات مذکور پس از امهال در سررسید/سررسیدهای مقرر قابل وصول باشد.
- تبصره-** اتخاذ تصمیم در خصوص وثیقه و تعیین میزان پرداخت بخشی از مبلغ مطالبات برای امهال، در اختیار هیأت مدیره مؤسسه اعتباری می باشد.

ماده ۴- امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه در چارچوب سیاست‌های ابلاغی بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۵- در صورت امهال مطالبات غیرجاری از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، بخش سررسید نشده و جاری مطالبات پس از کسر سود اقساط سررسید نشده مرتبط با آن نیز مشمول امهال خواهد بود.

ماده ۶- مطالبات مؤسسه اعتباری بابت اصل و سود/فواید مترتبه حسب توافق بدهکار با مؤسسه اعتباری پس از تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه‌های مترتبه قابل امهال می‌باشد. تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه‌های مترتبه اعم از تسویه نقدی یا اقساطی می‌باشد.

تبصره- مؤسسه اعتباری می‌تواند تسویه وجه التزام/خسارات و هزینه‌های مترتبه متعلقه قرارداد قبلی را از مبالغ پرداختی مشتری پس از امهال، در اولویت قرار داده و یا نسبت به تسهیم بالنسبه نمودن مبالغ مزبور اقدام نماید.

ماده ۷- در تمامی روش‌های امهال مورد استفاده طبق مفاد این دستورالعمل، به وجه التزام تأخیر تأدیه دین، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تعلق نمی‌گیرد.

ماده ۸- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی که به تشخیص مؤسسه اعتباری در موضوع قرارداد تسهیلاتی مصرف نشده، ممنوع است.

ماده ۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی به اشخاص مرتبط مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده ۱۰- امهال مطالبات به دو صورت ادامه قرارداد فعلی (تقسیم مجدد و یا تمدید قرارداد) و یا انعقاد قرارداد جدید امکان‌پذیر است.

ماده ۱۱- موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر صرف نظر کردن از اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات خود برای دوره مشخص (حداکثر برای یک سال) با رعایت کلیه مفاد قرارداد از جمله تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین برای دوره مزبور بلامانع است.

تبصره- پس از اتمام مهلت موضوع این ماده صرف نظر از انجام/عدم انجام اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات، تمامی مفاد قرارداد نافذ می‌باشد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند حسب درخواست مشتری از طریق تقسیم مجدد بدون انعقاد قرارداد جدید،

اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه اقساط سررسید شده قراردادهای مبتنی بر عقود

غیر مشارکتی را محاسبه و به شرح ذیل از مشتری دریافت نماید:

۱-۱۲- عین مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می‌شود.

۲-۱۲- مبلغ اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می‌شود.

تبصره- تجميع عين مبلغ وجه التزام تأخير تأديه دين اقساط سررسيد شده، مبلغ اقساط سررسيد شده و اقساط آتی و دریافت آن در قالب اقساط جديد امکان پذیر می باشد. در هر صورت تعداد اقساط جديد باید برابر و یا بیشتر از تعداد اقساط سررسيد نشده باشد.

ماده ۱۳- امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جديد به هر یک از روش های تجديد قرارداد و تبدیل قرارداد در چارچوب مفاد این دستورالعمل امکان پذیر می باشد.

فصل دوم - عقود مشارکتی

ماده ۱۴- امهال قراردادهای مبتنی بر عقود مشارکتی، از طریق تمديد و تبدیل قرارداد امکان پذیر است.

ماده ۱۵- در تمديد قرارداد مشارکت مدنی، مؤسسه اعتباری و مشتری می توانند درخصوص مفاد دیگر قرارداد از جمله میزان سهم الشریکه پرداختی، نسبت تقسیم سود و وثایق مأخوذه توافقات جدیدی نمایند.

ماده ۱۶- در مشارکت مدنی، تبدیل قرارداد از طریق عقود تسهیلاتی فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.

ماده ۱۷- امهال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مضاربه با استفاده از تبدیل قرارداد از طریق عقود تسهیلاتی فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.

تبصره- امهال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مضاربه از طریق عقد تسهیلاتی فروش اقساطی در صورتی مجاز است که عین مال/کالای موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و کالا در آینده ممکن باشد.

فصل سوم - عقود غیر مشارکتی

ماده ۱۸- در قراردادهای مبتنی بر عقود غیرمشارکتی، امهال مطالبات از طریق تقسيط مجدد، تجديد و تبدیل قرارداد در چارچوب مفاد این دستورالعمل امکان پذیر است.

ماده ۱۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه (کالایی) و استصناع با استفاده از تجديد قرارداد در صورتی مجاز است که عین مال/کالای موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و کالا در آینده ممکن باشد.

ماده ۲۰- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقود جعاله و مرابحه (خدماتی) با استفاده از تجديد قرارداد در صورتی مجاز است که انجام خدمت موضوع قرارداد به اتمام نرسیده و به تشخیص مؤسسه اعتباری بخش قابل توجهی از آن باقیمانده باشد.

ماده ۲۱- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف با استفاده از تجديد قرارداد در صورتی مجاز است که موضوع قرارداد سلف به لحاظ خصوصیات و ویژگی ها به گونه ای باشد که امکان جایگزینی آن با کالاهای دیگر از همان نوع وجود داشته باشد.

- ماده ۲۲-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد فروش اقساطی از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۳-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد اجاره به شرط تملیک از طریق تبدیل قرارداد به عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک دیگر، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۴-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (کالایی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۵-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد خرید دین از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین دیگر، مجاز است.
- ماده ۲۶-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد جعاله از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۷-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (خدماتی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۸-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف از طریق تبدیل قرارداد به عقود سلف دیگر، اجاره به شرط تملیک، و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۹-** امهال مطالبات ناشی از ارائه خدمات و انجام سایر فعالیتها و وقوع رویدادها از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.

فصل چهارم - موارد لازم الرعایه

- ماده ۳۰-** مؤسسه اعتباری مکلف است در انعقاد قرارداد جدید، ضوابط و مقررات کلی ناظر بر اعطای تسهیلات بانکی و ارسال اطلاعات لازم به سامانه های بانک مرکزی را رعایت نماید.
- تبصره -** امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید برای مشتریان دارای سابقه بدهی غیرجاری نیز امکان پذیر می باشد.
- ماده ۳۱-** در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور، رعایت مفاد دستورالعمل های اجرایی و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، مفاد این دستورالعمل و نرخ های سود مصوب شورای پول و اعتبار در زمان انعقاد قرارداد جدید، الزامی است.
- تبصره-** در امهال مطالبات از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، تسویه مطالبات توسط مشتری با استفاده از منابع اعطایی مؤسسه اعتباری و یا فروش/واگذاری کالا/خدمت موضوع قرارداد صورت می پذیرد.

- ماده ۳۲-** در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد اجاره به شرط تملیک، تمام یا بخشی از اموال منقول یا غیرمنقول مشتری به ارزش کارشناسی و معادل مطالبات، خریداری و سپس در قالب عقد اجاره به شرط تملیک و با رعایت مفاد دستورالعمل اجرایی آن به وی واگذار می گردد.
- ماده -** مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات طبقه بندی شده در چارچوب مفاد دستورالعمل طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری را پس از امهال بدون تغییر طبقه در سرفصل حساب های جداگانه ای مطالبات امهالی متناظر با طبقات مذکور نگهداری و ذخایر مربوطه را وفق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی محاسبه و در دفاتر لحاظ نماید.
- ماده ۳۴-** مؤسسه اعتباری می تواند صرفاً پس از وصول حداقل ۲۰ درصد از کل مبلغ مطالبات امهالی و به ازای هر شش ماه بازپرداخت منظم و به موقع مطالبات مزبور در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه امهالی بالاتر منتقل نماید.
- تبصره -** مؤسسه اعتباری می تواند در تسهیلات با فاصله اقساط بیش از شش ماه، به ازای سپری شدن مدت شش ماه از زمان بازپرداخت تمامی مانده سررسید شده مطالبات طبقه بندی شده در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول و بازپرداخت منظم و به موقع اقساط سررسید شده در دوره یاد شده از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه بالاتر منتقل نماید.
- تبصره ۲-** در صورت عدم بازپرداخت تسهیلات امهالی در تاریخ سررسید/سررسیدهای مقرر، زمان سپری شده از تاریخ های مذکور ملاک انتقال تسهیلات امهالی به طبقات غیر جاری پایین تر می باشد. در طبقه بندی تسهیلات مزبور، همواره ضعیف ترین معیار ارزیابی وفق دستورالعمل طبقه بندی دارایی ها ابلاغی بانک مرکزی ملاک طبقه بندی مطالبات امهالی می باشد.
- ماده ۳۵-** شناسایی درآمد مطالبات امهالی اعم از سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین، در دفاتر مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری امکان پذیر است.
- ماده ۳۶-** چنان چه مشتری وفق مفاد قرارداد امهال، در موعد/مواعد مقرر، طی دوره امهال نسبت به بازپرداخت قسط/اقساط مطالبات امهالی اقدام نماید، در استعلام اعتباری از سامانه های بانک مرکزی جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات، مطالبات مزبور به عنوان مطالبات امهالی گزارش می شود، لیکن مشتری یاد شده بابت مطالبات امهالی مشمول ممنوعیت های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیر جاری نمی شود.
- تبصره -** چنان چه مشتری تسهیلات امهالی را بیش از ۶۰ روز از موعد/مواعد مقرر بازپرداخت ننماید مشمول ممنوعیت های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیر جاری می گردد.

ماده ۳۷- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل سازوکار لازم جهت اجرای صحیح و دقیق مفاد آن شامل مواردی نظیر مراجع تصمیم گیر ذی صلاح، واحد یا واحدهای سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن و روش های انجام کار را طراحی و به تصویب هیأت مدیره برساند.

ماده ۳۸- مؤسسه اعتباری موظف است در قالب جداول ابلاغی بانک مرکزی، حداقل اطلاعات شامل مانده مطالبات امهالی به تفکیک طبقات جاری و سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول، انواع روش ها و عقود مورد استفاده در امهال را در مقاطع ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، به بانک مرکزی ارسال نماید. مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به مطالبات امهالی به شرح فوق را در یادداشت های همراه صورت های مالی افشا نماید.

ماده - سایر نهادهای پولی و اعتباری نظیر شرکت های پس انداز و تسهیلات مسکن، واسپاری (لیزینگ)، تعاونی اعتبار و صندوق های قرض الحسنه که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز در صورت صلاح دید بانک مرکزی و با ابلاغ مراتب از سوی آن بانک، ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل خواهند بود.

ماده ۴۰- تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (۱۴) قانون برنامه ششم توسعه کشور و سایر قوانین و مقررات ذی ربط می شود.

«دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» در (۴۰) ماده و (۱۳) تبصره در یک هزار و دویست و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و از ابتدای سال ۱۳۹۹، لازم الاجرا می باشد.

سال هجرت تولد

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بیت

224350/99

13/07/1399

دارد

شماره:

تاریخ:

پست:

جناب آقای مهدیان مدیرعامل محترم بانک توسعه تعاون
جناب آقای صالح آبادی مدیرعامل محترم بانک توسعه صادرات ایران
جناب آقای چقازردی مدیرعامل محترم بانک سپه
جناب آقای مهری مدیرعامل محترم بانک صنعت و معدن
جناب آقای خداحمی مدیرعامل محترم بانک کشاورزی
جناب آقای حسین زاده مدیرعامل محترم بانک ملی ایران
مدیر عامل محترم شرکت دولتی پست بانک
جناب آقای شایان مدیرعامل محترم بانک مسکن
جناب آقای دولت آبادی مدیرعامل محترم بانک تجارت
مدیرعامل محترم بانک رفاه کارگران
جناب آقای صیدی مدیرعامل محترم بانک صادرات ایران
جناب آقای بیگدلی مدیرعامل محترم بانک ملت
جناب آقای فطانت مدیرعامل محترم بانک آینده
جناب آقای بلگوری مدیرعامل محترم بانک اقتصاد نوین
جناب آقای رضائی مدیرعامل محترم بانک انصار
جناب آقای پورسعید مدیرعامل محترم بانک ایران زمین
جناب آقای پرویزیان مدیرعامل محترم بانک پارسیان
جناب آقای قاسمی مدیرعامل محترم بانک پاسارگاد
جناب آقای عقیلی کرمانی مدیرعامل محترم بانک خاورمیانه
جناب آقای کریمی مدیرعامل محترم بانک دی
جناب آقای معرفت مدیرعامل محترم بانک سامان
جناب آقای قدمی مدیرعامل محترم بانک سرمایه
جناب آقای ایمانی مدیرعامل محترم بانک سینا
جناب آقای درخشنده مدیرعامل محترم بانک شهر
جناب آقای ابدالی مدیرعامل محترم بانک قوامین
جناب آقای فرزین مدیرعامل محترم بانک کارآفرین
جناب آقای خامی مدیرعامل محترم بانک گردشگری
مدیرعامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا
جناب آقای حسین زاده مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت
جناب آقای اکبری مدیرعامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران

تهران - بلوار میرداماد - پلاک ۱۹۸ - تلفن: ۲۹۹۵۱ - ۳۳۱۱۱ - فاکس: ۷۳۵۶۷۴ - ۷۳۵۶۷۵ - سایت اینترنتی: www.cbi.ir

سال هجرت ۱۴۰۱

پانجمین مرکز مجامع اسلامی ایران

جناب آقای صباغی مدیرعامل محترم موسسه اعتباری غیربانکی کوثر
جناب آقای جوادی مدیر عامل محترم موسسه اعتباری غیربانکی ملل
جناب آقای مطهری مطلق رئیس محترم هیأت سرپرستی موسسه اعتباری غیربانکی توسعه
جناب آقای نظری رئیس محترم هیأت سرپرستی موسسه اعتباری غیربانکی نور
جناب آقای صادقی رئیس محترم هیأت سرپرستی موسسه اعتباری غیربانکی کاسپین

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۸/۲۱۲۶۸۱ مورخ ۱۳۹۸/۶/۲۶ موضوع ابلاغ «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» به استحضار می‌رساند، با امعان نظر به برخی بازخوردها و ملاحظات واصله و همچنین اهمیت وافر دستورالعمل مذکور و ضرورت تسهیل و تسریع در اجرایی شدن آن در شبکه بانکی کشور و رفع برخی موانع و چالش‌های اجرایی، پیشنهاد اعمال اصلاحاتی به شرح ذیل در متن دستورالعمل، در یک‌هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای محترم پول و اعتبار مطرح و مورد تأیید قرار گرفت.

۱. الحاق تعریف «مشارکت مدنی کاهنده» به تعاریف ماده (۱) دستورالعمل (به عنوان بند (۱-۱۳) در اصلاحیه دستورالعمل):

«مشارکت مدنی کاهنده: قراردادی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری و مشتری ضمن قرارداد (شرکت‌نامه) توافق می‌نمایند که مشتری به تدریج و بر اساس جدول زمانبندی، سهم‌الشرکه مؤسسه اعتباری را تملک نماید».

۲. اصلاح ماده (۳) به شرح زیر:

«ماده ۳- امهال مطالبات توسط مؤسسه اعتباری جز در موارد قانونی صرفاً برای مشتریانی امکان‌پذیر است که به تشخیص مؤسسه اعتباری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره و بر مبنای اعتبارسنجی انجام شده، مطالبات مذکور پس از امهال در سررسید/سررسیدهای مقرر با درجه اطمینان معقول، قابل وصول باشد».

۳. اضافه شدن ماده جدید به عنوان ماده (۴) به شرح زیر به دستورالعمل:

«ماده ۴- رعایت الزامات و شرایط ناظر بر هر یک از عقود که مبنای امهال قرار می‌گیرد، الزامی است».

۴. الحاق «عقد مرابحه» به عقود مجاز جهت امهال تسهیلات مشارکت مدنی و مضاربه در مواد (۱۶) و (۱۷) (مواد (۱۷) و (۱۸) در اصلاحیه دستورالعمل)، «عقد مرابحه (کالایی)» به عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۱۷) (ماده (۱۸) در اصلاحیه دستورالعمل) و عقد «مشارکت مدنی کاهنده» به عقود مجاز برای امهال تسهیلات در مواد (۲۲) الی (۲۹) دستورالعمل (مواد (۲۳) الی (۳۰) در اصلاحیه دستورالعمل)؛
۵. ادغام مواد (۳۰) و (۳۱) دستورالعمل به شرح زیر (به عنوان ماده (۳۱) در اصلاحیه دستورالعمل):

سازمان حقوقی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

«ماده ۳۱- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور و رعایت مفاد دستورالعمل‌های اجرایی، مفاد این دستورالعمل و نرخ‌های سود مصوب شورای پول و اعتبار و همچنین ارسال اطلاعات مربوط به تسهیلات امهالی به سامانه‌های بانک مرکزی الزامی می‌باشد».

۶. افزودن یک ماده و تبصره به فصل چهارم دستورالعمل به شرح زیر (به عنوان ماده (۳۲) در اصلاحیه دستورالعمل):

«ماده ۳۲- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد مشارکت مدنی کاهنده، مؤسسه اعتباری بر اساس قرارداد (شرکت‌نامه) منعقد با مشتری به میزان مطالبات خود در کسب و کار مشتری شریک می‌گردد و سهم‌الشرکه وی به صورت تدریجی/یکجا بر اساس جدول زمانبندی با تأیید مؤسسه اعتباری به مشتری واگذار می‌شود.

تبصره - امهال مجدد قرارداد در قالب عقد مشارکت مدنی کاهنده، در چارچوب مفاد ماده (۱۶) (ماده (۱۷) در اصلاحیه دستورالعمل) این دستورالعمل امکان‌پذیر می‌باشد».

در پایان ضمن تأکید بر لزوم اجرای صحیح و دقیق دستورالعمل مذکور و ایفاد یک نسخه از اصلاحیه آن دستورالعمل، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. /۴۹۲۲۷۷/حف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی الهام چیت سازان

۳۸۱۶

۳۳۱۵-۰۲

تغیبات

تغیبات

سال هجرت ۱۴۰۱

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

رونوشت :

- _ رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار.
- _ قائم مقام محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار.
- _ معاون محترم نظارت بانک مرکزی ، جهت استحضار.
- _ معاون محترم اداری و مالی و عضو هیات عامل ، جهت استحضار.
- _ معاون محترم فناوری های نوین ، جهت استحضار.
- _ معاون محترم ارزی و عضو هیات عامل ، جهت استحضار.
- _ معاون محترم اقتصادی و عضو هیات عامل ، جهت استحضار.
- _ دبیر کل محترم بانک مرکزی ، جهت استحضار.
- _ معاون محترم حقوقی و امور مجلس ، جهت استحضار.
- _ وزارت امور اقتصادی و دارایی ، جناب آقای دکتر معمارنژاد، معاون محترم امور بانکی، بیمه و نظارت بر شرکت های دولتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، جهت استحضار.
- _ نهاد ریاست جمهوری ریاست محترم دفتر معاونت محترم حقوقی رئیس جمهور، جهت استحضار.
- _ صندوق توسعه ملی ، جناب آقای دکتر شهیدزاده، مدیر عامل محترم صندوق توسعه ملی، جهت استحضار.
- _ صندوق ضمانت سپرده ها ، جناب آقای اکرمی، رئیس محترم صندوق ضمانت سپرده ها، جهت استحضار.
- _ سازمان بازرسی کل کشور ، هیأت محترم بازرسی مستقر در بانک مرکزی، جهت استحضار.
- _ دیوان محاسبات کشور ، جناب آقای اسکندری، سرپرست محترم گروه حسابرسی دیوان محاسبات کشور، جهت استحضار.
- _ سازمان حسابرسی ، جناب آقای بزرگ اصل، مدیر عامل محترم سازمان حسابرسی، جهت استحضار.
- _ جامعه حسابداران رسمی ایران ، جناب آقای علوی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران ، جهت استحضار.
- _ کانون بانک ها و موسسات اعتباری خصوصی ، جهت استحضار.
- _ شورای هماهنگی بانکها ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم آمارهای اقتصادی ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم اعتبارات ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم اقتصادی ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم عملیات و تعهدات ارزی ، جهت استحضار.
- _ رئیس محترم سازمان تولید اسکناس و مسکوک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم اجتماعی و رفاهی ، جهت استحضار.
- _ سرپرست محترم مهندسی و پشتیبانی ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم حقوقی ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم حسابرسی و ریسک ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم حوزه هیئت عامل ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم امور مجلس ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم ریالی و نشر ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ، جهت استحضار.
- _ مدیر کل محترم بین الملل ، جهت استحضار.

تهران - بلوار میردلاویز - پلاک ۱۹۸ - تلفن: ۲۹۵۱۱ - کد پستی: ۳۳۱۱۱ - ۱۵۴۹۶ - فاکس: ۷۳۵۶۷۴ - ۷۳۵۶۷۴ - سایت اینترنتی: www.cbi.ir

سال هجرت ۱۴۰۱

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- ___ رئیس محترم مرکز حراست ، جهت استحضار.
- ___ رئیس محترم کارخانه تولید کغذ اسناد پهدار ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره منابع انسانی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تدارکات ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مطالعات و سازمان های بین المللی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره زیر ساخت و پشتیبانی فناوری اطلاعات ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره دبیرخانه هیات مرکزی گزینش بانکها ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تامین اعتبارات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظام های پرداخت ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره آموزش و مطالعات نیروی انسانی ، جهت استحضار.
- ___ دبیر کل محترم اتحادیه پایپای آسیا ، جهت استحضار.
- ___ سرپرست محترم اداره حراست ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره آمار و تعهدات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره حفاظت کارکنان ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره بررسی های حقوقی ، جهت استحضار.
- ___ رئیس محترم هسته گزینش ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره رسیدگی به شکایات و تقاضاها ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تحقیقات و مطالعات آماری ، جهت استحضار.
- ___ سرپرست محترم اداره اعتبارات ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ۲ ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره تطبیق ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره سیاست ها و مقررات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مهندسی نرم افزار ، جهت استحضار.
- ___ مسئول محترم کارتابل مدیر اداره روابط عمومی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره معاملات ریالی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره عملیات ارزی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت استانی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره حراست فناوری اطلاعات ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت ارز ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره مجوزهای بانکی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره ارتباطات، طرح ها و لوایح مجلس ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره بازرسی و حسابرسی داخلی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری ۱ ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره دعاوی حقوقی ، جهت استحضار.
- ___ مدیر محترم اداره نشر اسکناس و خزانه ، جهت استحضار.

سال هجرت ۱۴۰۰

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- __ مدیر محترم اداره حسابهای قتمانی ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره سازمان و روشها ، جهت استحضار .
- __ رئیس دایره مکاتبات طبقه بندی شده مرکز حراست ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره اطلاعات بانکی ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره دبیرخانه مرکزی و امور اسناد ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره رفاه کارکنان ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره ریسک ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره دبیرخانه شورای پول و اعتبار و هیئت عامل ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره حسابداری کل و بودجه ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره حفاظت فیزیکی و انتظامی ، جهت استحضار .
- __ رئیس محترم کتابخانه ، جهت استحضار .
- __ مدیر ناظر بر طرحهای ساختمانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره صادرات ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره عملیات بازار باز ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره باشگاه ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره نظارت بر موسسات پولی غیربانکی ، جهت استحضار .
- __ رئیس محترم دبیرخانه و حسابرسی هیات نظار ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره بین الملل ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره مهندسی و ساختمان ، جهت استحضار .
- __ مدیر محترم اداره حراست بانک ها و موسسات پولی غیر بانکی ، جهت استحضار .
- __ رئیس دایره مجوز صرافیهها اداره مجوزهای بانکی ، جهت استحضار و درج در پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی .

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

اصلاحیه دستورالعمل اجرایی

نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری

مهر ماه ۱۳۹۹

«بسمه تعالی»

به استناد بند (ب) ماده (۱۱) و بند (ج) ماده (۳۳) قانون پولی و بانکی کشور و با رعایت مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نیز با هدف ایجاد وحدت رویه در خصوص نحوه امهال مطالبات غیر جاری شبکه بانکی کشور، جلوگیری از شناسایی سود موهوم و نیز ارتقای کیفیت دارایی‌های مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر استفاده می‌شوند:

- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛
- ۳-۱- **مطالبات:** طلب مؤسسه اعتباری از مشتری اعم از ریالی و ارزی حسب مورد بابت اصل، سود/فوائد مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین/خسارات و هزینه‌های مترتبه ناشی از اعطای تسهیلات، ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها؛
- ۴-۱- **امهال:** توافق مؤسسه اعتباری با مشتری به منظور اعطای مهلت بیشتر برای بازپرداخت، با ترتیباتی متفاوت از قرارداد اولیه. تقسیط مجدد، تمدید، تجدید، تبدیل قرارداد و نظایر آن به تشخیص بانک مرکزی از مصادیق امهال محسوب می‌گردد؛
- ۵-۱- **مطالبات امهالی:** آن گروه از مطالبات که در چارچوب عقود مصرح در موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور امهال می‌گردد؛
- ۶-۱- **مطالبات غیر جاری:** مطالبات مؤسسه اعتباری که در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌ها در یکی از طبقات سررسید گذشته، معوق و یا مشکوک‌الوصول قرار می‌گیرد؛
- ۷-۱- **مشتری:** شخص حقیقی یا حقوقی که بابت اعطای تسهیلات، ارائه خدمات، خسارات و هزینه‌های مترتبه و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها به مؤسسه اعتباری بدهی دارد؛
- ۸-۱- **تقسیم مجدد:** وصول مطالبات مؤسسه اعتباری از مشتری در قالب اقساط مشخص جدید در ادامه قرارداد فعلی؛

۹-۱- **تمدید قرارداد:** افزایش مدت زمان اجرای مفاد قرارداد فعلی که موضوع آن به اتمام نرسیده است با توافق مؤسسه اعتباری و مشتری؛

۱۰-۱- **تجدید قرارداد:** فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد نسبت به موضوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری؛

۱۱-۱- **تبدیل قرارداد:** فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و امهال طبق یکی از حالات زیر:

الف) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به همان موضوع قرارداد؛

ب) انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛

ج) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛

۱۲-۱- **وجه التزام تأخیر تأدیه دین:** وجوهی است که مشتری موظف است در صورت عدم ایفای به موقع تعهدات خود در قبال مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار پرداخت نماید؛

۱۳-۱- **مشارکت مدنی گاهنده:** قراردادی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری و مشتری ضمن قرارداد (شرکت نامه) توافق می نمایند که مشتری به تدریج و بر اساس جدول زمانبندی، سهم الشرکه مؤسسه اعتباری را تملک نماید.^۱

ماده ۲- مؤسسه اعتباری می تواند بنا به درخواست مشتری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره خود صرفاً مطالباتی را که تمام یا بخشی از آن غیرجاری شده است، برای یکبار و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.

تبصره ۱- امهال مطالبات ناشی از عقود مشارکتی از طریق تمدید قرارداد، قبل و پس از سررسید قرارداد امکان پذیر می باشد.

تبصره ۲- امهال مطالبات ناشی از ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت ها و وقوع رویدادها، از زمان پرداخت/ایجاد مطالبات مؤسسه اعتباری امکان پذیر می باشد.

تبصره ۳- مؤسسه اعتباری می تواند با تصویب هیأت مدیره، تسهیلات امهالی را صرفاً برای یکبار دیگر و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.

^۱ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۳- امهال مطالبات توسط مؤسسه اعتباری جز در موارد قانونی صرفاً برای مشتریانی امکان پذیر است که به تشخیص مؤسسه اعتباری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره و بر مبنای اعتبارسنجی انجام شده، مطالبات مذکور پس از امهال در سررسید/سررسیدهای مقرر با درجه اطمینان معقول، قابل وصول باشند.

تبصره- اتخاذ تصمیم در خصوص وثیقه و تعیین میزان پرداخت بخشی از مبلغ مطالبات برای امهال، در اختیار هیأت مدیره مؤسسه اعتباری می باشد.

ماده ۴- رعایت الزامات و شرایط ناظر بر هر یک از عقود که مبنای امهال قرار گیرد، الزامی است.^۱

ماده ۵- امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه در چارچوب سیاست های ابلاغی بانک مرکزی امکان پذیر می باشد.

ماده ۶- در صورت امهال مطالبات غیر جاری از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، بخش سررسید نشده و جاری مطالبات پس از کسر سود اقساط سررسید نشده مرتبط با آن نیز مشمول امهال خواهد بود.

ماده ۷- مطالبات مؤسسه اعتباری بابت اصل و سود/فوائد مترتبه حسب توافق بدهکار با مؤسسه اعتباری پس از تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه های مترتبه قابل امهال می باشد. تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه های مترتبه اعم از تسویه نقدی یا اقساطی می باشد.

تبصره- مؤسسه اعتباری می تواند تسویه وجه التزام/خسارات و هزینه های مترتبه متعلقه قرارداد قبلی را از مبالغ پرداختی مشتری پس از امهال، در اولویت قرار داده و یا نسبت به تسهیم بالنسبه نمودن مبالغ مزبور اقدام نماید.

ماده ۸- در تمامی روش های امهال مورد استفاده طبق مفاد این دستورالعمل، به وجه التزام تأخیر تأدیه دین، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تعلق نمی گیرد.

ماده ۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی که به تشخیص مؤسسه اعتباری در موضوع قرارداد تسهیلاتی مصرف نشده، ممنوع است.

ماده ۱۰- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی به اشخاص مرتبط مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده ۱۱- امهال مطالبات به دو صورت ادامه قرارداد فعلی (تقسیم مجدد و یا تمدید قرارداد) و یا انعقاد قرارداد جدید امکان پذیر است.

^۱ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۱۲- موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر صرف نظر کردن از اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات خود برای دوره مشخص (حداکثر برای یک سال) با رعایت کلیه مفاد قرارداد از جمله تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین برای دوره مزبور بلامانع است.

تبصره- پس از اتمام مهلت موضوع این ماده صرف نظر از انجام/عدم انجام اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات، تمامی مفاد قرارداد نافذ می‌باشد.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری می‌تواند حسب درخواست مشتری از طریق تقسیط مجدد بدون انعقاد قرارداد جدید، اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه اقساط سررسید شده قراردادهای مبتنی بر عقود غیرمشارکتی را محاسبه و به شرح ذیل از مشتری دریافت نماید:

۱-۱۳- عین مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می‌شود.

۲-۱۳- مبلغ اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می‌شود.

تبصره- تجمیع عین مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین اقساط سررسید شده، مبلغ اقساط سررسید شده و اقساط آتی و دریافت آن در قالب اقساط جدید امکان‌پذیر می‌باشد. در هر صورت تعداد اقساط جدید باید برابر و یا بیشتر از تعداد اقساط سررسید نشده باشد.

ماده ۱۴- امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید به هر یک از روش‌های تجدید قرارداد و تبدیل قرارداد در چارچوب مفاد این دستورالعمل امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل دوم- عقود مشارکتی

ماده ۱۵- امهال قراردادهای مبتنی بر عقود مشارکتی، از طریق تمدید و تبدیل قرارداد امکان‌پذیر است.

ماده ۱۶- در تمدید قرارداد مشارکت مدنی، مؤسسه اعتباری و مشتری می‌توانند درخصوص مفاد دیگر قرارداد از جمله میزان سهم‌الشرکه پرداختی، نسبت تقسیم سود و وثایق مأخوذه توافقات جدیدی نمایند.

ماده ۱۷- در مشارکت مدنی، تبدیل قرارداد از طریق عقود تسهیلاتی فروش اقساطی، مرابحه، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۱

ماده ۱۸- امهال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مضاربه با استفاده از تبدیل قرارداد از طریق عقود تسهیلاتی فروش اقساطی، مرابحه، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۲

^۱ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^۲ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

تبصره- امهال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مضاربه از طریق عقد تسهیلاتی فروش اقساطی و مرابحه (کالایی) در صورتی مجاز است که عین مال/کالای موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و کالا در آینده ممکن باشد.^۱

فصل سوم- عقود غیر مشارکتی

ماده ۱۹- در قراردادهای مبتنی بر عقود غیر مشارکتی، امهال مطالبات از طریق تقسیط مجدد، تجدید و تبدیل قرارداد در چارچوب مفاد این دستورالعمل امکان پذیر است.

ماده ۲۰- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه (کالایی) و استصناع با استفاده از تجدید قرارداد در صورتی مجاز است که عین مال/کالای موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و کالا در آینده ممکن باشد.

ماده ۲۱- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقود جعاله و مرابحه (خدماتی) با استفاده از تجدید قرارداد در صورتی مجاز است که انجام خدمت موضوع قرارداد به اتمام نرسیده و به تشخیص مؤسسه اعتباری بخش قابل توجهی از آن باقیمانده باشد.

ماده ۲۲- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف با استفاده از تجدید قرارداد در صورتی مجاز است که موضوع قرارداد سلف به لحاظ خصوصیات و ویژگی‌ها به گونه‌ای باشد که امکان جایگزینی آن با کالاهای دیگر از همان نوع وجود داشته باشد.

ماده ۲۳- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد فروش اقساطی از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۲

ماده ۲۴- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد اجاره به شرط تملیک از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک دیگر، سلف و خرید دین مجاز است.^۳

ماده ۲۵- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (کالایی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۴

ماده ۲۶- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد خرید دین از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین دیگر، مجاز است.^۵

^۱- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^۲- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^۳- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^۴- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^۵- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۲۷- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد جعاله از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۱

ماده ۲۸- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (خدماتی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۲

ماده ۲۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، سلف دیگر، اجاره به شرط تملیک، و خرید دین مجاز است.^۳

ماده ۳۰- امهال مطالبات ناشی از ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۴

فصل چهارم - موارد لازم‌الرعایه

ماده ۳۱- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور و رعایت مفاد دستورالعمل‌های اجرایی، مفاد این دستورالعمل و نرخ‌های سود مصوب شورای پول و اعتبار و همچنین ارسال اطلاعات مربوط به تسهیلات امهالی به سامانه‌های بانک مرکزی الزامی می‌باشد.^۵

تبصره ۱- امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید برای مشتریان دارای سابقه بدهی غیرجاری نیز امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره ۲- در امهال مطالبات از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، تسویه مطالبات توسط مشتری با استفاده از منابع اعطایی مؤسسه اعتباری و یا فروش/واگذاری کالا/خدمت موضوع قرارداد صورت می‌پذیرد.

ماده ۳۲- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد مشارکت مدنی کاهنده، مؤسسه اعتباری بر اساس قرارداد (شرکت‌نامه) منعقد با مشتری به میزان مطالبات خود در کسب و کار مشتری شریک می‌گردد و سهم‌الشرکه وی به صورت تدریجی/یکجا بر اساس جدول زمانبندی با تأیید مؤسسه اعتباری به مشتری واگذار می‌شود.^۶

^۱ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار
^۲ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار
^۳ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار
^۴ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار
^۵ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار
^۶ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یک جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

تبصره ۱- امهال مجدد قرارداد در قالب عقد مشارکت مدنی کاهنده، در چارچوب مفاد ماده (۱۷) این دستورالعمل امکان پذیر می باشد.^۱

ماده ۳۳- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد اجاره به شرط تملیک، تمام یا بخشی از اموال منقول یا غیرمنقول مشتری به ارزش کارشناسی و معادل مطالبات، خریداری و سپس در قالب عقد اجاره به شرط تملیک و با رعایت مفاد دستورالعمل اجرایی آن به وی واگذار می گردد.

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات طبقه بندی شده در چارچوب مفاد دستورالعمل طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری را پس از امهال بدون تغییر طبقه در سرفصل حساب های جداگانه ای مطالبات امهالی متناظر با طبقات مذکور نگهداری و ذخایر مربوطه را وفق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی محاسبه و در دفاتر لحاظ نماید.

ماده ۳۵- مؤسسه اعتباری می تواند صرفاً پس از وصول حداقل ۲۰ درصد از کل مبلغ مطالبات امهالی و به ازای هر شش ماه بازپرداخت منظم و به موقع مطالبات مزبور در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه امهالی بالاتر منتقل نماید.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری می تواند در تسهیلات با فاصله اقساط بیش از شش ماه، به ازای سپری شدن مدت شش ماه از زمان بازپرداخت تمامی مانده سررسید شده مطالبات طبقه بندی شده در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول و بازپرداخت منظم و به موقع اقساط سررسید شده در دوره یادشده از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه بالاتر منتقل نماید.

تبصره ۲- در صورت عدم بازپرداخت تسهیلات امهالی در تاریخ سررسید/سررسیدهای مقرر، زمان سپری شده از تاریخ های مذکور ملاک انتقال تسهیلات امهالی به طبقات غیر جاری پایین تر می باشد. در طبقه بندی تسهیلات مزبور، همواره ضعیف ترین معیار ارزیابی وفق دستورالعمل طبقه بندی دارایی ها ابلاغی بانک مرکزی ملاک طبقه بندی مطالبات امهالی می باشد.

ماده ۳۶- شناسایی درآمد مطالبات امهالی اعم از سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین، در دفاتر مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری امکان پذیر است.

ماده ۳۷- چنانچه مشتری وفق مفاد قرارداد امهال، در موعد/مواعد مقرر، طی دوره امهال نسبت به بازپرداخت قسط/اقساط مطالبات امهالی اقدام نماید، در استعلام اعتباری از سامانه های بانک مرکزی جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات، مطالبات مزبور به عنوان مطالبات امهالی گزارش می شود، لیکن مشتری یادشده بابت مطالبات امهالی مشمول ممنوعیت های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیر جاری نمی شود.

^۱ - مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

تبصره - چنانچه مشتری تسهیلات امهالی را بیش از ۶۰ روز از موعد/مواعد مقرر بازپرداخت ننماید مشمول ممنوعیت‌های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیر جاری می‌گردد.

ماده ۳۸ - مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل سازوکار لازم جهت اجرای صحیح و دقیق مفاد آن شامل مواردی نظیر مراجع تصمیم‌گیر ذی‌صلاح، واحد یا واحدهای سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن و روش‌های انجام کار را طراحی و به تصویب هیأت مدیره برساند.

ماده ۳۹ - مؤسسه اعتباری موظف است در قالب جداول ابلاغی بانک مرکزی، حداقل اطلاعات شامل مانده مطالبات امهالی به تفکیک طبقات جاری و سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول، انواع روش‌ها و عقود مورد استفاده در امهال را در مقاطع ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، به بانک مرکزی ارسال نماید. مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به مطالبات امهالی به شرح فوق را در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی افشا نماید.

ماده ۴۰ - سایر نهادهای پولی و اعتباری نظیر شرکت‌های پس‌انداز و تسهیلات مسکن، واسپاری (لیزینگ)، تعاونی اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز در صورت صلاحدید بانک مرکزی و با ابلاغ مراتب از سوی آن بانک، ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل خواهند بود.

ماده ۴۱ - تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (۱۴) قانون برنامه ششم توسعه کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» که در (۴۰) ماده و (۱۳) تبصره در یک‌هزار و دویست و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده و از ابتدای سال ۱۳۹۹، لازم‌الاجراء شده بود، در یک‌هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن اصلاح گردید.

باز مرزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

اصلاحیه دستورالعمل اجرایی

نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری

مهر ماه ۱۳۹۹

«بسمه تعالی»

به استناد بند (ب) ماده (۱۱) و بند (ج) ماده (۳۳) قانون پولی و بانکی کشور و با رعایت مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نیز با هدف ایجاد وحدت رویه در خصوص نحوه امهال مطالبات غیرجاری شبکه بانکی کشور، جلوگیری از شناسایی سود موهوم و نیز ارتقای کیفیت دارایی‌های مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر استفاده می‌شوند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛
- ۳-۱- مطالبات: طلب مؤسسه اعتباری از مشتری اعم از ریالی و ارزی حسب مورد بابت اصل، سود/فواید مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین/خسارات و هزینه‌های مترتبه ناشی از اعطای تسهیلات، ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها؛
- ۴-۱- امهال: توافق مؤسسه اعتباری با مشتری به منظور اعطای مهلت بیشتر برای بازپرداخت، با ترتیباتی متفاوت از قرارداد اولیه. تقسیط مجدد، تمدید، تجدید، تبدیل قرارداد و نظایر آن به تشخیص بانک مرکزی از مصادیق امهال محسوب می‌گردد؛
- ۵-۱- مطالبات امهالی: آن گروه از مطالبات که در چارچوب عقود مصرح در موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور امهال می‌گردد؛
- ۶-۱- مطالبات غیرجاری: مطالبات مؤسسه اعتباری که در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌ها در یکی از طبقات سررسید گذشته، معوق و یا مشکوک‌الوصول قرار می‌گیرد؛
- ۷-۱- مشتری: شخص حقیقی یا حقوقی که بابت اعطای تسهیلات، ارائه خدمات، خسارات و هزینه‌های مترتبه و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها به مؤسسه اعتباری بدهی دارد؛
- ۸-۱- تقسیط مجدد: وصول مطالبات مؤسسه اعتباری از مشتری در قالب اقساط مشخص جدید در ادامه قرارداد فعلی؛

- ۹-۱- تمدید قرارداد: افزایش مدت زمان اجرای مفاد قرارداد فعلی که موضوع آن به اتمام نرسیده است با توافق مؤسسه اعتباری و مشتری؛
- ۱۰-۱- تجدید قرارداد: فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد نسبت به موضوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری؛
- ۱۱-۱- تبدیل قرارداد: فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و امهال طبق یکی از حالات زیر:
- الف) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به همان موضوع قرارداد؛
- ب) انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛
- ج) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛
- ۱۲-۱- وجه التزام تأخیر تأدیه دین: وجوهی است که مشتری موظف است در صورت عدم ایفای به موقع تعهدات خود در قبال مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار پرداخت نماید؛
- ۱۳-۱- مشارکت مدنی کاهنده: قراردادی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری و مشتری ضمن قرارداد (شرکت نامه) توافق می نمایند که مشتری به تدریج و بر اساس جدول زمانبندی، سهم الشرکه مؤسسه اعتباری را تملک نماید.^۱
- ماده ۲- مؤسسه اعتباری می تواند بنا به درخواست مشتری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره خود صرفاً مطالباتی را که تمام یا بخشی از آن غیرجاری شده است، برای یکبار و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.
- تبصره ۱- امهال مطالبات ناشی از عقود مشارکتی از طریق تمدید قرارداد، قبل و پس از سررسید قرارداد امکان پذیر می باشد.
- تبصره ۲- امهال مطالبات ناشی از ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت ها و وقوع رویدادها، از زمان پرداخت/ایجاد مطالبات مؤسسه اعتباری امکان پذیر می باشد.
- تبصره ۳- مؤسسه اعتباری می تواند با تصویب هیأت مدیره، تسهیلات امهالی را صرفاً برای یکبار دیگر و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.

^۱- مصوب یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۳- امهال مطالبات توسط مؤسسه اعتباری جز در موارد قانونی صرفاً برای مشتریانی امکان پذیر است که به تشخیص مؤسسه اعتباری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره و بر مبنای اعتبارسنجی انجام شده، مطالبات مذکور پس از امهال در سررسید/سررسیدهای مقرر با درجه اطمینان معقول، قابل وصول باشد.

تبصره- اتخاذ تصمیم در خصوص وثیقه و تعیین میزان پرداخت بخشی از مبلغ مطالبات برای امهال، در اختیار هیأت مدیره مؤسسه اعتباری می باشد.

ماده ۴- رعایت الزامات و شرایط ناظر بر هر یک از عقود که مبنای امهال قرار گیرد، الزامی است.^۱

ماده ۵- امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه در چارچوب سیاست های ابلاغی بانک مرکزی امکان پذیر می باشد.

ماده ۶- در صورت امهال مطالبات غیر جاری از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، بخش سررسید نشده و جاری مطالبات پس از کسر سود اقساط سررسید نشده مرتبط با آن نیز مشمول امهال خواهد بود.

ماده ۷- مطالبات مؤسسه اعتباری بابت اصل و سود/فواید مترتبه حسب توافق بدهکار با مؤسسه اعتباری پس از تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه های مترتبه قابل امهال می باشد. تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه های مترتبه اعم از تسویه نقدی یا اقساطی می باشد.

تبصره- مؤسسه اعتباری می تواند تسویه وجه التزام/خسارات و هزینه های مترتبه متعلقه قرارداد قبلی را از مبالغ پرداختی مشتری پس از امهال، در اولویت قرار داده و یا نسبت به تسهیم بالنسبه نمودن مبالغ مزبور اقدام نماید.

ماده ۸- در تمامی روش های امهال مورد استفاده طبق مفاد این دستورالعمل، به وجه التزام تأخیر تأدیه دین، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تعلق نمی گیرد.

ماده ۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی که به تشخیص مؤسسه اعتباری در موضوع قرارداد تسهیلاتی مصرف نشده، ممنوع است.

ماده ۱۰- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی به اشخاص مرتبط مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده ۱۱- امهال مطالبات به دو صورت ادامه قرارداد فعلی (تقسیم مجدد و یا تمدید قرارداد) و یا انعقاد قرارداد جدید امکان پذیر است.

^{۱-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۱۲- موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر صرف نظر کردن از اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات خود برای دوره مشخص (حداکثر برای یک سال) با رعایت کلیه مفاد قرارداد از جمله تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین برای دوره مزبور بلامانع است.

تبصره- پس از اتمام مهلت موضوع این ماده صرف نظر از انجام/عدم انجام اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات، تمامی مفاد قرارداد نافذ می باشد.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری می تواند حسب درخواست مشتری از طریق تقسیط مجدد بدون انعقاد قرارداد جدید،

اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه اقساط سررسید شده قراردادهای مبتنی بر عقود

غیر مشارکتی را محاسبه و به شرح ذیل از مشتری دریافت نماید:

۱-۱۳- عین مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می شود.

۲-۱۳- مبلغ اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می شود.

تبصره- تجمیع عین مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین اقساط سررسید شده، مبلغ اقساط سررسید شده و اقساط آتی و دریافت آن در قالب اقساط جدید امکان پذیر می باشد. در هر صورت تعداد اقساط جدید باید برابر و یا بیشتر از تعداد اقساط سررسید نشده باشد.

ماده ۱۴- امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید به هر یک از روش های تجدید قرارداد و تبدیل قرارداد در چارچوب مفاد این دستورالعمل امکان پذیر می باشد.

فصل دوم- عقود مشارکتی

ماده ۱۵- امهال قراردادهای مبتنی بر عقود مشارکتی، از طریق تمدید و تبدیل قرارداد امکان پذیر است.

ماده ۱۶- در تمدید قرارداد مشارکت مدنی، مؤسسه اعتباری و مشتری می توانند در خصوص مفاد دیگر قرارداد از جمله میزان سهم الشرکه پرداختی، نسبت تقسیم سود و وثایق مأخوذه توافقات جدیدی نمایند.

ماده ۱۷- در مشارکت مدنی، تبدیل قرارداد از طریق عقود تسهیلاتی فروش اقساطی، مرابحه، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۱

ماده ۱۸- امهال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مضاربه با استفاده از تبدیل قرارداد از طریق عقود تسهیلاتی فروش اقساطی، مرابحه، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۲

^۱- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^۲- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

تبصره- امهال تسهیلات اعطایی در قالب عقد مضاربه از طریق عقد تسهیلاتی فروش اقساطی و مرابحه (کالایی) در صورتی مجاز است که عین مال/کالای موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و کالا در آینده ممکن باشد.¹

فصل سوم- عقود غیر مشارکتی

ماده ۱۹- در قراردادهای مبتنی بر عقود غیر مشارکتی، امهال مطالبات از طریق تقسیط مجدد، تجدید و تبدیل قرارداد در چارچوب مفاد این دستورالعمل امکان پذیر است.

ماده ۲۰- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، مرابحه (کالایی) و استصناع با استفاده از تجدید قرارداد در صورتی مجاز است که عین مال/کالای موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و کالا در آینده ممکن باشد.

ماده ۲۱- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقود جعاله و مرابحه (خدماتی) با استفاده از تجدید قرارداد در صورتی مجاز است که انجام خدمت موضوع قرارداد به اتمام نرسیده و به تشخیص مؤسسه اعتباری بخش قابل توجهی از آن باقیمانده باشد.

ماده ۲۲- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف با استفاده از تجدید قرارداد در صورتی مجاز است که موضوع قرارداد سلف به لحاظ خصوصیات و ویژگی ها به گونه ای باشد که امکان جایگزینی آن با کالاهای دیگر از همان نوع وجود داشته باشد.

ماده ۲۳- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد فروش اقساطی از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.²

ماده ۲۴- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد اجاره به شرط تملیک از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک دیگر، سلف و خرید دین مجاز است.³

ماده ۲۵- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (کالایی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.⁴

ماده ۲۶- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد خرید دین از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین دیگر، مجاز است.⁵

¹- مصوب یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

²- مصوب یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

³- مصوب یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

⁴- مصوب یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

⁵- مصوب یک هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

ماده ۲۷- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد جعاله از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت

مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۱

ماده ۲۸- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (خدماتی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود

مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۲

ماده ۲۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف از طریق تبدیل قرارداد به عقود مشارکت

مدنی کاهنده، سلف دیگر، اجاره به شرط تملیک، و خرید دین مجاز است.^۳

ماده ۳۰- امهال مطالبات ناشی از ارائه خدمات و انجام سایر فعالیتها و وقوع رویدادها از طریق تبدیل قرارداد به

عقود مشارکت مدنی کاهنده، اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.^۴

فصل چهارم - موارد لازم الراعیه

ماده ۳۱- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون

عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور و رعایت مفاد دستورالعملهای

اجرایی، مفاد این دستورالعمل و نرخهای سود مصوب شورای پول و اعتبار و همچنین ارسال اطلاعات

مربوط به تسهیلات امهالی به سامانههای بانک مرکزی الزامی می باشد.^۵

تبصره ۱- امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید برای مشتریان دارای سابقه بدهی غیرجاری نیز امکان پذیر

می باشد.

تبصره ۲- در امهال مطالبات از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، تسویه مطالبات توسط مشتری با استفاده از منابع

اعطایی مؤسسه اعتباری و یا فروش/واگذاری کالا/خدمت موضوع قرارداد صورت می پذیرد.

ماده ۳۲- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد مشارکت مدنی کاهنده، مؤسسه اعتباری بر اساس

قرارداد (شرکت نامه) منعقد با مشتری به میزان مطالبات خود در کسب و کار مشتری شریک می گردد و

سهم الشرکه وی به صورت تدریجی/یکجا بر اساس جدول زمانبندی با تأیید مؤسسه اعتباری به مشتری

واگذار می شود.^۶

^{۱-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^{۲-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^{۳-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^{۴-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^{۵-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

^{۶-} مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

تبصره - امهال مجدد قرارداد در قالب عقد مشارکت مدنی کاهنده، در چارچوب مفاد ماده (۱۷) این دستورالعمل امکان پذیر می باشد.^۱

ماده ۳۳- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد اجاره به شرط تملیک، تمام یا بخشی از اموال منقول یا غیرمنقول مشتری به ارزش کارشناسی و معادل مطالبات، خریداری و سپس در قالب عقد اجاره به شرط تملیک و با رعایت مفاد دستورالعمل اجرایی آن به وی واگذار می گردد.

ماده - مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات طبقه بندی شده در چارچوب مفاد دستورالعمل طبقه بندی دارایی های مؤسسات اعتباری را پس از امهال بدون تغییر طبقه در سرفصل حساب های جداگانه ای مطالبات امهالی متناظر با طبقات مذکور نگهداری و ذخایر مربوطه را وفق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی محاسبه و در دفاتر لحاظ نماید.

ماده ۳۵- مؤسسه اعتباری می تواند صرفاً پس از وصول حداقل ۲۰ درصد از کل مبلغ مطالبات امهالی و به ازای هر شش ماه بازپرداخت منظم و به موقع مطالبات مزبور در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه امهالی بالاتر منتقل نماید.

تبصره - مؤسسه اعتباری می تواند در تسهیلات با فاصله اقساط بیش از شش ماه، به ازای سپری شدن مدت شش ماه از زمان بازپرداخت تمامی مانده سررسید شده مطالبات طبقه بندی شده در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول و بازپرداخت منظم و به موقع اقساط سررسید شده در دوره یاد شده از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه بالاتر منتقل نماید.

تبصره ۲- در صورت عدم بازپرداخت تسهیلات امهالی در تاریخ سررسید/سررسیدهای مقرر، زمان سپری شده از تاریخ های مذکور ملاک انتقال تسهیلات امهالی به طبقات غیر جاری پایین تر می باشد. در طبقه بندی تسهیلات مزبور، همواره ضعیف ترین معیار ارزیابی وفق دستورالعمل طبقه بندی دارایی ها ابلاغی بانک مرکزی ملاک طبقه بندی مطالبات امهالی می باشد.

ماده ۳۶- شناسایی درآمد مطالبات امهالی اعم از سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین، در دفاتر مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری امکان پذیر است.

ماده ۳۷- چنانچه مشتری وفق مفاد قرارداد امهال، در موعد/مواعد مقرر، طی دوره امهال نسبت به بازپرداخت قسط/اقساط مطالبات امهالی اقدام نماید، در استعلام اعتباری از سامانه های بانک مرکزی جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات، مطالبات مزبور به عنوان مطالبات امهالی گزارش می شود، لیکن مشتری یادشده بابت مطالبات امهالی مشمول ممنوعیت های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیر جاری نمی شود.

^۱- مصوب یک هزار و سیصد و پنجاه و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار

تبصره - چنانچه مشتری تسهیلات امهالی را بیش از ۶۰ روز از موعد/مواعد مقرر بازپرداخت ننماید مشمول ممنوعیت‌های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیرجاری می‌گردد.

ماده ۳۸ - مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل سازوکار لازم جهت اجرای صحیح و دقیق مفاد آن شامل مواردی نظیر مراجع تصمیم‌گیر ذیصلاح، واحد یا واحدهای سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن و روش‌های انجام کار را طراحی و به تصویب هیأت مدیره برساند.

ماده ۳۹ - مؤسسه اعتباری موظف است در قالب جداول ابلاغی بانک مرکزی، حداقل اطلاعات شامل مانده مطالبات امهالی به تفکیک طبقات جاری و سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول، انواع روش‌ها و عقود مورد استفاده در امهال را در مقاطع ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، به بانک مرکزی ارسال نماید. مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به مطالبات امهالی به شرح فوق را در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی افشا نماید.

ماده - سایر نهادهای پولی و اعتباری نظیر شرکت‌های پس‌انداز و تسهیلات مسکن، واسپاری (لیزینگ)، تعاونی اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز در صورت صلاحدید بانک مرکزی و با ابلاغ مراتب از سوی آن بانک، ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل خواهند بود.

ماده ۴۱ - تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (۱۴) قانون برنامه ششم توسعه کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» که در (۴۰) ماده و (۱۳) تبصره در یک‌هزار و دویست و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده و از ابتدای سال ۱۳۹۹، لازم‌الاجراء شده بود، در یک‌هزار و سیصدمین جلسه مورخ ۱۳۹۹/۷/۱ شورای پول و اعتبار با اصلاحاتی به شرح مندرج در متن اصلاح گردید.

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات

مصوبه بانک مرکزی در خصوص دستورالعمل نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری - مصوب
1399/11/29

مصوبه بانک مرکزی در خصوص دستورالعمل نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 98/ 431353 مورخ 1398/ 12/ 12 موضوع ابلاغ مصوبه جلسه مورخ 1398/ 11/ 29 شورای محترم پول و اعتبار در خصوص لزوم امهال مطالبات واحدهای تولیدی که دارای بدهی غیر جاری میباشند، به استحضار میرساند، شورای محترم پول و اعتبار در یک هزار و سیصد و نهمین جلسه مورخ 1399/ 11/ 21، با هدف مساعدت به بنگاه های تولیدی در سالی که مزین به نام "جهش تولید" می باشد، با پیشنهاد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر تمدید مهلت استفاده از مزایای مصوبه یاد شده موافقت نمود و بدین ترتیب مهلت مذکور در تبصره (2) ذیل بند «الف» بخشنامه فوق الذکر، تا پایان شهریورماه سال 1400 تمدید گردید. بر این اساس، مؤسسه اعتباری موظف است بنا به درخواست واحدهای تولیدی مشمول، مطالبات از آن ها را که تمام یا بخشی از آن غیر جاری شده است، برای یک بار و حداکثر به مدت پنج (5) سال، با اخذ میزان (5/ 7 درصد) از مانده بدهی و با دوره تنفس شش ماهه در چارچوب "دستورالعمل نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری"، امهال نماید.

با توجه به موارد معنونه خواهشمند است دستور فرمایید مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره 96/ 149153 مورخ 1396/ 5/ 16 به تمامی واحد های ذی ربط آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. /5100504/حف

مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی آبادی الهام چیت سازان

3816 3215 - 02

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

۱۳۱۶۱۶ / ت ۵۹۴۹۸ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۵

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیئت وزیران

۴- سازمان مدیریت بحران کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان های سیستان و بلوچستان، هرمزگان، کرمان، فارس، بوشهر و خراسان جنوبی موظفند گزارش عملکرد این تصویب نامه را در مقاطع زمانی سه ماهه به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند.

محمد مخبر
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، سازمان اداری و استخدامی کشور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، وزارت دادگستری، استانداری سیستان و بلوچستان، استانداری هرمزگان، استانداری کرمان، استانداری فارس، استانداری بوشهر، استانداری خراسان جنوبی، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.